

2023

гуманитарные науки
естественные науки
технические науки

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

Илимий-методикалық журнал № 1

МУАЛЛИМ ХАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҲ

Илимий-методикалық журнал

2023

1-сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоғарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз хам хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы ғуўалық берилген.*

Нөкис

Шөлкемлестіріушілер:

*Қарақалтақстан Республикасы Халық билимлендириу Министрлиги,
ӨЗПІИИ Қарақалтақстан филиалы*

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ

Нағмет АЙЫМБЕТОВ

Байрамбай ОТЕМУРАТОВ

Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ

Алишер АЛЛАМУРАТОВ

Дилшодхўжа АЙТБАЕВ

Тўлқин АЛЛАЁРОВ

Умида БАҲАДИРОВА

Фархад БАБАШЕВ

Асқар ДЖУМАШЕВ

Гүлнара ЖУМАШЕВА

Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ

Умида ИБРАГИМОВА

Меруерт ПАЗЫЛОВА

Асқарбай НИЯЗОВ

Сабит НУРЖАНОВ

Уролбой МИРСАНОВ

Бахтиёр РАХИМОВ

Арзы ПАЗЫЛОВ

Барлықбай ПРЕНОВ

Қаххор ТУРСУНОВ

Тажибай УТЕБАЕВ

Амангелди КАМАЛОВ

Ризамат ШОДИЕВ

Зафар ЧОРШАНБИЕВ

Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ

Гулрухсор ЭРГАШЕВА

МАЗМУНЫ

ТИЛ ҲАМ ЭДЕБИЯТ

Курганов А. М. Инглиз ва ўзбек тиллари ҳарбий терминларининг лингвوماданий бирликларда ифодаланиши	6
Маллаева О. М. Умумий ўрта таълим мактаб инглиз тили ўқитувчиларининг индивидуал касбий ривожланиш траекторияси масалалари	18
Рузметова Н. В. Роль и значение английского языка в профессиональной ориентации будущих правоведов	24

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Bazarbaeva M. A. Baslawish klaslarda oqiw-tárbiyalıq jumislar processinde informacion-kommunikaciya texnologiyalarinan paydalanıw	32
Хаджибеков С. Н. Таълим кластери субъектлари интеграциясини лойиҳалаш механизми	37
Убайдова В. Э. Ўзбекистонда экспортбоп енгил саноат маҳсулотларини ишлаб чиқаришда Нақибандия таълимоти қўллашда суҳбат методидан фойдаланиш	41
Хаджибеков С. Н. Педагогик таъриба-синов ишларининг сифат ва самарадорлиги	47
Qurbonova Z. M. Talabalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi tizimini takomillashtirishda mahmud az-zamaxshariy ta'limotidan foydalanish	51
Turgunova A. T. Avlodlararo munosabatlar tizimida gerontopedagogika	59
Salieva P. A. Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini takomillashtirishda rivojlantiruvchi ta'lim o'rni	67
Jumanov A. A. Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlash holati va muammolari	72
Ergashev B. B., Mirsaidov I. T. Professional ta'lim muassasasi o'quvchilarining axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy asoslari	77
Файзуллаев Р. Х., Сайфиева Ю. Ў. Олий таълим муассасалари талабалари фанлардан мустақил билим олиш, фикрлаш, кўникма ва малакаларини шакллантириш	85
Чориев Р., Баратов М. Касб таълими мутахассисларини дуал тизими асосида касбий фаолиятга тайёрлаш	91
Эргашева Г. Р. Мутахассиснинг касбий мослашишига таъсир кўрсатувчи омиллар	97
Ходжанов А. Р. Талабаларни тарбиялашда педагогик фаолиятга қўйиладиган замонавий талаблар	102
Ярова С. Б. Талабаларнинг ижтимоий компетентлигини такомиллаштиришнинг назарий асослари	111
Очилов А. Х. Таълим инновацияси	118
Болиев У. И. Олий ўқув юртида талабаларни musiқа таълими воситасида маънавий-ахлоқий тарбиялашга қўйиладиган талаблар	122
Shodiyev H. R. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanini raqamli texnologiyalardan foydalanib o'qitishda xorijiy tajribalardan foydalanish	126
Элмурзаева Н. Х. Интеграциялашган таълимнинг асосий вазифаси	132
Ahadov M. Sh. Kimyoda ekstern ta'limni joriy etish metodikasi	136
Samiyeva Sh. X. Oliy ta'lim tizimida kreativ yondashuv asosida tadqiqotchilarning fikrlash tipologiyasini rivojlantirish	143
Fayzullaev R. X. Inklyuziv ta'lim maqsad va vazifalarini oshirishda resurs pedagogning o'rni va roli	154
Muqumova D. I. Ta'lim jarayonidagi pedagogik ixtiloflar, ularning sabablari va bartaraf etish choralari	160
Исмаилова З. К. Бўлажак профессионал таълим ўқитувчиларининг мобилилик қобилиятини ривожлантириш	168

Мустафоева Д. А., Маматалиева М. И. Инновацион таълим жараёнларини таъкиллаштиришнинг касбий-ижтимоий зарурати	178
Садикова Ф. М. Компетенциявий ёндашув асосида талабалар мустақил ишлари таъкил этиш	183
Жўраева Г. А. Профессиянал таълим йўналиши ўқувчи-талабаларида касбий компетенцияларни ривожлантириш	189
Мусаева Г. У. Ёшларни касбий фаолиятга йўналтириш самарадорлигини таъминлаш	195
Olimova D. M. O'quvchilarni milliy kashtachilik asosida estetik tarbiyalashni takomillashtirish texnologiyasi metodik muammo sifatida	200
Abduxamidov S. M. Ta'lim metodlari haqida umumiy ma'lumot	207
Abduxamidov S. M. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarining mazmun va mohiyati	210
Allayorova S. B. Ta'lim samaradorligini oshirishda integratsiya sharoitining didaktik imkoniyatlari	213
Allayorova S. B. Ta'lim klasterida pedagogik innovatsiyalar tushunchasi	219
Jamolddinova S. N. O'qituvchining konfliktologik tayyorgarligining kasbiy faoliyatidagi ahamiyati	224
Jamoldinova S. N. Kommunikativ qobiliyat - ta'lim-tarbiya jarayonidagi konfliktlarni bartaraf etish manbai sifatida	229
Элмурзаева Н. Х., Саидов З. Х., Абдуллаева М. Х., Маруфхонова С. У. Таълим тизимининг инновациялар жараёнлари	236
Мустафоева Д. Факторы развития компетентности персонала профессиональных образовательных учреждений	242
Элмурзаева Н. Х., Саидов З. Х., Абдуллаева М. Х., Маруфхонова С. У. Методика стратегического планирования	248
Шахмурова Г. А., Халитова Р. А. Формирование генетической грамотности у студентов биологического направления	253
Элмурзаева Н. Х. Профессиональное саморазвитие педагога	
Zaripova D. A. Training students on the basis of smart technologies in the development of innovation activities	262
Khamrayeva G. R. Model of development of education quality assessment skills of vocational education students	270

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИК ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Норинов Ф. Қ. Геология фанининг тарихийлик нуқтаи назаридан тавсифий таҳлили	278
---	-----

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Jumamuratov A. J., Kalilaev F. K. Mekteplerde elementar bóleksheler fizikasi bólimin oqitwidi jetilistiriw jolları (Mektep fizika páni muğallimlerine metodikalıq járdem)	286
Джумабаев К. Н. Умумий ўрта таълим мактабларида python дастурлаш тилини ўқитиш муаммолари	293
Бекнозарова З. Ф. Физика фанини ўқитишда кейс технологиясини таъкил этиш	299
Бекнозарова З. Ф. Олий таълимда физика фани амалиёт дарсларини педагогик технологиялар асосида олиб бориш	305
Мавлонов Р. А. Қурилиш йўналишлари талабаларига чизма геометрия фанини ўқитишда компетентли ёндашув	309
Djumaev M. Matematika o'qitishda milliy o'qov dasurining uzviyligi va uzluksizligining o'ziga xos xususiyatlari	314

TA'LIM KLASSTERIDA PEDAGOGIK INNOVATSIYALAR TUSHUNCHASI

Allayorova S. B.

*Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti
"Pedagogika" kafedrası o'qituvchisi*

Tayanch so'zlar: ta'lim klasteri, ta'lim xoldingi, klasterli yondashuv, innovatsiya, pedagogik innovatsiya

Ключевые слова: образовательный кластер, образовательный холдинг, кластерный подход, инновации, педагогические инновации.

Key words: educational cluster, educational holding, cluster approach, innovation, pedagogical innovation.

Hozirgi vaqtda ta'limning konseptual sohasida iqtisodiyotdan umumiy toifalarni olish natijasida shakllangan «ta'limda klasterli yondashuv» va «ta'lim klasteri» atamaları keng qo'llaniladi (E.I. Sokolova). Ushbu tushunchalarning qo'llanilishi bir vaqtning o'zida bir nechta semantik kontekstlarda sodir bo'ladi, ular orasidagi farqlar klasterni tashkil etuvchi obyektlarning sifat xususiyatlari, ko'lamı va ta'siri chegaralari bilan bog'liq. Masalan, "ta'lim klasteri" iborasi "ta'lim kompetensiyasi", "ta'lim dasturi", "ta'limni tashkil etish" va "ijtimoiy institutlar birlashmasi" ma'nolarida qo'llaniladi. Bu "ta'lim klasteri" tushunchasining turli mazmun bilan to'ldirilishiga, izohlash va amaliy qo'llashdagi noaniqliklarga olib keladi.

Innovatsion boshqaruvning samarali tizimini yaratish tegishli nazariy vositalarning mavjudligini talab qiladi. Shuning uchun asosiy toifalarni boshqa tegishli kontseptual tushunchalar bilan to'ldirish va qayta aniqlash kerak.

Innovatsiyalar nazariyaning asosiy toifasi bo'lib, innovatsiyalar innovatsion jarayonlarning mohiyati va o'ziga xos xususiyatlarini va shunga mos ravishda ularni boshqarish xususiyatlarini belgilaydi. Shuning uchun ham ularning tipologiyasiga oid savollar menejment nazariyasi uchun ham, amaliyoti uchun ham juda muhimdir.

Rivojlangan bozorda innovatsion faoliyatni eng muvaffaqiyatli boshqarish uchun ilmiy-texnikaviy va innovatsion faoliyat sohasida korxona va tashkilotlar tarmog'ini yaratish, shuningdek ushbu korxonalar doirasida amalga oshirilayotgan yangiliklarni va davom etayotgan innovatsion jarayonlarni

batafsil va puxta o'rganish ayniqsa dolzarb muammoga aylanadi. Avvalo, siz innovatsiyalarni va mahsulotdagi kichik o'zgarishlarni va texnologik jarayonlarni (masalan, estetik o'zgarishlarni) ajrata bilishingiz kerak; mahsulot dizaynini o'zgarishsiz qoldiradigan mahsulotlarda kichik texnik yoki tashqi o'zgarishlar; mavjud talabni qondirish va kompaniya daromadini oshirish maqsadida ilgari chiqarilmagan, lekin bozorda allaqachon taniqli mahsulotlar ishlab chiqarishni o'zlashtirish orqali mahsulotlar turini kengaytirishdan iborat bo'ladi.

Innovatsiya bu tizimli tushuncha bo'lib, uning qo'llanilishi, ko'p marta ta'kidlanganidek, tasniflash muammosiga batafsil to'xtalishni talab qiladi. Innovatsiyalarning bir qator umumiy xususiyatlari va shunga mos ravishda ularni o'zida mujassam etgan korxonalar mavjud bo'lishiga qaramay, ularning ikkalasining ham turlari juda ko'p, shuning uchun ularning tavsifini standartlashtirishga ehtiyoj bo'lishingiz kerak.

Turli kontekstlarga tegishli obyektlar bo'ysunish munosabatlari bilan tavsiflanadi: vakolatlar ta'lim tashkiloti hayotining elementi bo'lgan ta'lim dasturining bir qismi sifatida ishlaydi va u o'z navbatida ijtimoiy institutlar birlashmasining a'zosi bo'lishi mumkin. Bu ta'lim klasterlarining nafaqat sifat xususiyatlari, ko'lam va ta'siri bo'yicha, balki klasterlash darajalari bo'yicha ham farqlar haqida gapirishga imkon beradi. Ikkinchisi - sinergik ta'sirga erishish uchun uni tashkil etuvchi obyektlarning resurslarini birlashtirish orqali klasterlarni yaratish va o'zgartirishning boshqariladigan jarayoni bo'lib, u faoliyat natijasi va rivojlanish sharti bo'lgan innovatsiyalarni yaratishda namoyon bo'ladi. Ushbu darajalarning har birining mazmuni ta'lim va innovatsiyalarni differentsiyallashtirishda klaster yondashuvining mohiyatini tushunish uchun o'ziga xos asosni belgilaydi.

Bu holat pedagogik innovatsiyalarni ishlab chiqish, sinab ko'rish va rag'batlantirishga samarali ta'sir ko'rsatish yo'llari va vositalarini aniqlashda katta qiyinchiliklar tug'diradi. Ikkinchisi raqobatbardoshlik, talab va iqtisodiy jozibadorlik talablariga javob berishi kerak. Ularning paydo bo'lishi tizimli innovatsiyalarni, mavjud bilimlardan yuqori darajada foydalanishni, bir vaqtning o'zida bir nechta ta'lim subyektlarining kuchlari va resurslarini birlashtirishni talab qiladi (D.S.Berezovskiy, A.P.Petrov).

Ushbu shartlarning kombinatsiyasi ta'lim xoldingining o'ziga xos xususiyati bo'lib, u umumiy ta'lim makonini yaratish uchun ta'lim organlari (yoki oliy ta'lim muassasi) homiyligida hamkorlik va gorizontal integratsiya asosida ta'lim va boshqa tashkilotlarning birlashmasi hisoblanadi.

Masalan, Rossiyaning Ulyanovsk viloyatida ta'lim xoldingining namunasi - Ulyanovsk viloyatining ta'lim tashkilotlarida innovatsion jarayonlarni rivojlantirish dasturida (keyingi o'rinlarda IJR dasturi deb yuritiladi) ishtirok etuvchi tashkilotlarni o'z ichiga olgan ta'lim tizimidagi innovatsion

infratuzilma hisoblanadi. 1992 yilda tashkil etilgan xolding tizim rivojlanishini ta'minlaydigan innovatsiyalarni yaratuvchi hududiy ta'lim klasteri sifatida rivojlangan. Xolding faoliyati davomida pedagogik innovatsiyalarni yaratishdan to sinovdan o'tkazish va rag'batlantirishgacha bo'lgan butun jarayonni qamrab oluvchi innovatsion faoliyatni boshqarish bilan bog'liq masalalar o'ta dolzarbligicha qoldi.

Ta'lim xoldingini boshqarish va unda pedagogik innovatsiyalarni yaratish mexanizmlari bir necha bor turli mualliflarning e'tibor obyektiga aylangan. Biroq, ularning harakati ta'lim innovatsiyalarining paydo bo'lishi uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish orqali amalga oshiriladi. Ta'lim xoldingida pedagogik innovatsiyalarni to'g'ridan-to'g'ri boshqarish, ularni yaratishdan sinovdan o'tkazish va targ'ib qilishgacha bo'lgan rivojlanish yo'lini ta'minlaydigan mexanizmni amalga oshirishda mumkin bo'ladi (P. Gandi; R.I. Morien; A. Munkacsi va A.Kazai-Onodi; K. Petersen va boshqalar).

Innovatsiyalarning butun hayotiy tsikli davomida harakatlanish mexanizmi «logistika» tushunchasi bilan tavsiflanadi, bu turli tizimlarda resurslar harakatini boshqarish nazariyasi va amaliyotiga taalluqlidir. Ilmiy tilda logistika bunday boshqaruv metodologiyasini taklif qiladi. Amaliy ma'noda u tashkilotdagi jarayonlarning o'zaro ta'sirini uyg'unlashtirish va oqimlarni (har qanday resurslarning yo'naltirilgan harakati) boshqarishning universal vositasi sifatida namoyon bo'ladi (A.M.Gadjinskiy; V.P.Melnikov; Y.M.Nerush, A.Y.Nerush, V.A.Shumaev va boshqalar). Ta'lim tizimida ushbu mexanizmni o'rganish ikki nuqtai nazarni shakllantirish bilan birga keldi. Birinchisi ta'lim muassasasi yoki ularning birlashmasi bo'lgan ta'lim tizimi infratuzilmasi barqarorligini ta'minlash muammolarini hal qiluvchi ta'lim logistikasi (V.A.Denisenko; N.Yu.Sklyarova; O.A. Trofimova). Ikkinchi pozitsiya pedagogik logistika bilan bog'liq bo'lib, uning maqsadi ta'lim jarayonining samaradorligi va sifatini ta'minlashdan iboratdir (Z.N.Bulaxova, Yu.N. Shestakov; E.A.Jitnov; V.M.Livshits; A.L.Nosov).

Pedagogik tizimni va u amalga oshirilayotgan ta'lim tashkilotini rivojlantirish masalalari ushbu logistika turlari doirasidan tashqarida qolmoqda. Ushbu o'zgaruvchanlikni hisobga olish klaster yondashuviga asoslangan ta'lim va pedagogik logistikani integratsiyalashgandagina amalga oshirish mumkin. Ushbu birikmaning natijasi pedagogik innovatsiyalar logistikasi bo'lib, u ham faoliyat mahsuli, ham ta'lim klasterlarini rivojlantirish omili bo'lgan pedagogik innovatsiyalar oqimini ta'minlaydi.

Jamiyat hayotining global o'zgarishlar eng yaqqol namoyon bo'ladigan sohalaridan biri bu ta'lim tizimidir. Bugungi kunda bu yerda quyidagi tendensiyalar majmui yaqqol ko'zga tashlanadi, jumladan: ta'lim va tarbiya mazmuni, usullari, shakllarini doimiy yangilash, ularni ijtimoiy tartib va davlat manfaatlariga muvofiqlashtirish; e'tiborni qaratish va ta'limda innovatsiyalarni

rag'batlantirish; ta'lim sifatini oshirishga yondashuvlarni ishlab chiqish; inson salohiyatini rivojlantirish yo'llari va vositalarini izlash. Ularning amalda tatbiq etilishi ijtimoiy hayotning turli sohalarida namoyon bo'ladigan tashqi farqlarga qaramay, bir xil faoliyat va rivojlanish qonunlariga bo'ysunadigan hodisalarning ishtiroki tufayli mumkin bo'ladi. Ta'lim tizimida yuzaga keladigan muammolarni hal qilishda bu hodisalar samarali manba sifatida qaraladi.

Joriy asrning birinchi o'n yilligi oxiriga kelib mamlakatimizda "klaster" atamasi va undan kelib chiqqan "klaster yondashuvi" iborasi keng tarqaldi. Bunday mashhurlikning obyektiv sababi «klaster» (inglizcha cluster – guruh, birikma) tushunchasidan faol foydalanish edi. Kategoriya sifatida u aniq (fizika, kimyo, matematika, informatika) va ijtimoiy (siyosatshunoslik) ilmiy fanlarga mustahkam o'rnatilgan. O'xshash belgilar asosida birlashtirilgan obyektlar to'plamini tuzatish klaster boshqa guruh va obyektlardan mustaqilligi (ajralishi va farqi) bilan tavsiflangan birlikni bildiradi. Bunday birikmalarni o'rganish uchun klasterlash (klaster tahlili) holatlari qo'llaniladi, bu bitta va turli guruhlarda birlashtirilgan obyektlarni oqilona birlashtirish va tadqiq qilish, ularning o'ziga xos va tipik xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi.

Ijtimoiy tizimlarga nisbatan "klaster" atamasi iqtisodiy fanda eng keng tarqalgan bo'lib, bu jahon va mahalliy iqtisodiyotda sodir bo'layotgan jadal o'zgarishlar bilan bog'liq.

Klasterning keng tarqalgan ta'rifi 1980-yillarning oxirida paydo bo'lgan. Buni Garvard biznes maktabi professori Maykl Yujin Porter taklif qilgan. U raqobatbardosh firmalarning xarakterli xususiyati ma'lum bir hududda - mamlakat yoki uning alohida mintaqasida kontsentratsiya ekanligini aniqladi. Ushbu xususiyat tabiiydir, chunki korxona (yoki ularning birlashmasi) raqobatbardoshligi oshgani sayin, u o'z ta'sirini etkazib beruvchilar va iste'molchilar, shuningdek raqobatchilar bo'lgan manfaatdor tomonlarga kengaytiradi. Boshqa tomondan, manfaatdor tomonlarning muvaffaqiyatlari va yaqin atrof-muhit kompaniyaning raqobatdosh ustunliklarini rivojlantirishni rag'batlantiradi. Keyinchalik raqobatbardoshlikni o'zaro yaxshilash nuqtai nazaridan ijobiy ta'sir ko'rsatadigan tashkilotlar va tarmoqlar jamoasi shakllanadi, bu esa klaster - mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardosh turdosh tarmoqlari guruhini shakllantirish bilan yakunlanishi mumkin. Keyinchalik, 1998 yilda M.Porter kontseptsiyani tuzatib, unga iqtisodiy-hududiy komponentni kiritdi va klaster deganda "ma'lum bir hududda faoliyat yurituvchi va umumiy xususiyatga ega bo'lgan o'zaro bog'liq bo'lgan jug'rofiy jihatdan qo'shni kompaniyalar va tegishli tashkilotlar guruhi tushunila boshlandi". Ushbu ta'rifni mavzuga bag'ishlangan ko'plab asarlarda topish mumkin.

Bugungi kunda "klaster" atamasi mazmunidagi sezilarli o'zgarishlarni qayd etmaslik mumkin emas. Yevropa Ittifoqidagi klaster observatoriyasiga

murojaat qilib, A.A. Demidov, I.I. Komarov e'tiborni M.Porter ta'rifiga ishora qiluvchi mualliflar sonining kamayib borayotganiga, ma'lum bir tadqiqotda yoki ma'lum bir mamlakatning xarakteristikasida talab qilinadigan so'zlarni qabul qiluvchilar soni ortib borayotganiga e'tibor qaratadi.

Zamonaviy asarlar «klaster» atamasi uchun o'nlab ta'riflarni taklif qiladi va unga sanoat va faoliyatning geografik o'ziga xos xususiyatlari kiritilishi bilan ta'riflar sonining ko'payishini ishonch bilan bashorat qilish mumkin. Klasterning bunday xususiyatlari, masalan, neft va gazni qayta ishlash, yadroviy rivojlanish, yangi materiallarni yaratish, tibbiyot yoki ta'lim faoliyati bilan bog'liq bo'ladi. Klasterning ta'sir ko'lami (faoliyati) ham muhim shartga aylanadi: u bir mamlakat ichidagi alohida mintaqa bilan chegaralanadimi yoki global (xalqaro) darajada amalga oshiriladimi. Bugungi kunda har bir hudud tegishli davlatda qabul qilingan klasterni rivojlantirish kontseptsiyasi asosida tuzilgan o'z ta'rifiga ega. Ko'rinib turibdiki, har bir zamonaviy tadqiqot klasterning o'ziga xos ish ta'rifini aniqlaydi.

Shu bilan birga, klaster nafaqat korxonalarni birlashtirganini ta'kidlash lozim. Bundan tashqari, u o'zida iqtisodiy nuqtai nazardan eng samarali faoliyat turlarini mujassamlashtiradi. Ushbu faoliyatni amalga oshiruvchi tashkilotlar o'z raqobatida muvaffaqiyat qozonadilar, ular, obrazli qilib aytganda, davlat iqtisodiyotining «olmosi» bo'lib, uning bozor raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

Adabiyotlar:

1. Мухамедов Г.И. Педагогик таълим инновацион кластери: эҳтиёж, зарурат, натижа “Халқ сўзи” 15 февраль 2019 йил. <http://xs.uz/uzkr/post>.
2. Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования «Ульяновский государственный педагогический университет имени И.Н. Ульянова» На правах рукописи Данилов Сергей Вячеславович “Логистика педагогических инноваций на основе кластерного подхода”
3. Аверьянов, А. Н. Системное познание мира. Методологические проблемы [Текст] / А. Н. Аверьянов. – Москва : Издательство: Политиздат, 1985. – 263 с. 2. Адольф, В. А. Избранные труды [Текст] / В. А. Адольф. В 2-х томах. Т.2. – Красноярск, ООО «Новые компьютерные технологии», 2020. – 215 с.
4. Александрова Е. А. Социокультурные возможности образовательного пространства и детско-взрослых сообществ в контексте формирования у ребенка духовно-нравственной культуры Е. А. Александрова Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета. 2014.

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada klaster tizimini tashkil qilishda innovatsion go'yalardan foydalanish borasida so'z boradi.

РЕЗЮМЕ

В данной статье речь идет об использовании инновационных идей в организации кластерной системы.

SUMMARY

This article deals with the use of innovative ideas in the organization of a cluster system.